

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№7

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 253 sahifa.
E'lon qilishga 2025-yil 1-iyulda ruxsat etildi.*

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

- Salimov Okil Umrzokovich**, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Suv tarkibining wireless waterlight qurilmasi ishlashiga ta'siri va iqtisodiy samaradorligini matematik model asosida tahlil qilish.....	14
Kungiratbay Sharipov, Ma'ruf Nurmanov	
O'zbekistonda aholi ish bilan bandligini oshirishda davlatning roli	20
Juraqulov Baxrimurod Ilxomovich	
BIM texnologiyasi: zamonaviy qurilish sohasida samaradorlik va shaffoflik omili	26
Usmonov F.B., Rajabova A.Sh.	
Nodavlat oliy ta'lim muassasalarida marketing faoliyati samaradorligini oshirish metodologiyasini takomillashtirish	31
Yuldashov Isomiddin Sidiqovich	
Korxonada iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda diversifikatsiya strategiyasining roli.....	35
Alimatova Shoxsanam Abdumalik qizi	
Модели совместного развития человеческого капитала и искусственного интеллекта в цифровую эпоху	40
Явкачев Шохзод Зайниддин углы	
Navigating sustainable development: management challenges and solutions in the oil and gas sector	49
Kudratkhodjaeva Ziyoda Kamol kizi	
Banklarda moliyaviy barqarorlikning nazariy asoslari.....	56
Djalilov G'ayrat Qaxramanovich	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda turizm industriyasidan foydalanishda xorijiy mamlakatlar tajribalari	66
Abdulxakimov Zuxrali Tursunaliyevich	
O'zbekistonda barqaror davlat qarzi siyosatini shakllantirishning ustuvor yo'nalishlari	71
Sayfutdinov Xasanboy Dilshodovich	
Международный опыт сельскохозяйственного налогообложения и возможности его применения в узбекистане.....	76
Salimov Sherzod Baxtiyorovich	
Economic analysis and development strategy of the composites market in the regions of Uzbekistan	81
S.S.Sidiqov, A.A.G'ulomov, B.R.Tillayeva	
Oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy mustaqillikning kutilayotgan istiqbollari va hozirgi natijalari.....	88
Muxamedov Ravshan Zafarovich	
Elektron tijoratni soliqqa tortish mexanizmini takomillashtirish yo'llari.....	93
Homidov Baxtiyor Rahimberdievich	
Investitsion jozibadorlik konsepsiyasi va uning strategik ahamiyati.....	99
Otaboyev Axmed Maxsudbek o'g'li	
Beomeditsina signallarini xaar veyvletlari va bo'lak veyvletlari yordamida raqamli ishlash	105
Uraqov Shokir Ulashovich	
Oliy ta'lim muassasalarini moliyalashtirishning ahamiyati, tartibi va takomillashtirish yo'llari.....	112
Istamova Sojida Kaxarovna	
The role of all kinds of transports (road, rail, air, and water) in the modern enhancement of tourism logistics in Uzbekistan	117
Egamberdiyeva Yulduz, Turdiyeva Maftuna	
Sanoat korxonalarida kapitalarini samaradorligini oshirishning baholashning zamonaviy usullarining xususiyatlarida nazariy va amaliy farovonlik sari	126
Muradov Botir Xayat	
Инструменты планирования урбанизации: методика анализа планового распределения средств в программе «обод махалля» на основе балльной оценки	136
Салимова Юлдуз Исаковна	
Socio-economic aspects and contemporary theories of higher education finance	141
Karlibaeva Gulshat	

Transformatsiya jarayonida innovatsion bank xizmatlarini rivojlantirish yo'llari.....	147
Absamatov Anvar Ergashovich	
Перспективы цифрового развития сектора материального производства.....	153
С. И. Протасеня, Г. Ж. Аллаева	
«Sustainable logistics practices. Minimizing carbon emissions in global supply chains»	161
Suleymonova Ezoza, Alimova Bonu	
Analyzing the need for Tourism logistics development in Uzbekistan	169
Nigmatova Malika	
Management strategies for sustainable tourism development in emerging destinations (a case study of Samarkand, Issyk-kul, and Khiva).....	177
Sabina Uroкова	
Qashqadaryo viloyatida turizm sohasini strategik rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy asoslari va ularning qo'llanilishi.....	184
Daminova Barno Esanovna	
Опыт турции в управлении миграционными кризисами	189
Бегматов Хусанбек	
Bulutli texnologiyalar orqali korxonalar buxgalteriya tizimini raqamlashtirish va samaradorlikka erishish.....	193
Soibov Nozimbek Faxriddin o'g'li	
Barqaror rivojlanish doirasida jismoniy shaxslarni kreditlash tizimini isloh qilishning institutSIONal asoslari.....	197
Xalekeyeva Zoya Pirniyazovna, Akmal Abdurahmonov Nurmamatovich	
Moliyaviy outsorsing xizmatlari bozori rivojlanishini takomillashtirishning swot tahliliga asoslangan innovatsion mexanizmlari	202
San'atbek Komilovich Salayev, Umidbek Komiljanovich Babajanov	
Transformatsiya jarayonlari sharoitida iqtisodiyot tizimi faoliyati va prognozlashning nazariy asoslari	214
Alimov Fazliddin Xalimovich	
Пути совершенствования подхода к финансированию проектов, реализуемых на принципах промышленной кооперации.....	220
Котов В.А., Шадиева Д.Х.	
Yuksalish salohiyatini yuksaltirishda boshqaruv xodimlari qobiliyatidan foydalanish masalalar	225
Ayubxon Qutbiddinov Bosit o'g'li	
Bank xizmatlari ommabopligini oshirish yo'llari.....	228
Kasimova Muxlisa Anvar qizi	
Chemical industry in Uzbekistan: challenges and development	235
Kudaynazarova Dilnaz Koshkarbaevna	
Samarqand viloyatida tabiiy turistik resurslardan samarali foydalanish usullarini takomillashtirish orqali bandligini oshirish imkoniyatlari.....	240
Rabbimov Muhriddin Musoqul o'g'li	
Globalashuv sharoitida ekologik xavflarni kamaytirishda yashil iqtisodiyotning ahamiyati.....	246
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna	
Qibray tumanining 2021–2023-yillarda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish holati.....	249
Siddikov Alisher Ismoilovich	

QIBRAY TUMANINING 2021–2023-YILLARDA IJTIMOYIY-IQTISODIY RIVOJLANISH HOLATI

Siddikov Alisher Ismoilovich

Tadqiqotchi, Toshkent davlat agrar universiteti

E-mail: siddiqovqobuljon135@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada Toshkent viloyatining Qibray tumanida 2021–2023-yillarda amalga oshgan ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar rasmiy statistika ma'lumotlariga tayangan holda tahlil qilindi. Sanoat, qishloq xo'jaligi, investitsiya va qurilish, tashqi savdo, xizmatlar sohasi hamda aholi bandligidagi dinamik o'zgarishlar baholandi. Tuman iqtisodiyotining o'sish sur'atlari, muammoli yo'nalishlari va istiqbolli rivojlanish tendensiyalari asosida ilmiy xulosalar ilgari surildi.

Kalit so'zlar: Qibray tumani, iqtisodiy rivojlanish, sanoat, qishloq xo'jaligi, statistika, investitsiya, bandlik, infratuzilma.

Abstract: This article analyzes the socio-economic changes that took place in the Qibray district of Tashkent region during the years 2021–2023, based on official statistical data. It evaluates the dynamics in the sectors of industry, agriculture, investment and construction, foreign trade, the service industry, and employment. Scientific conclusions are drawn based on the district's economic growth trends, existing challenges, and promising development directions.

Key words: Qibray district, economic development, industry, agriculture, statistics, investment, employment, infrastructure.

Аннотация: В данной статье проведён анализ социально-экономических изменений, произошедших в Кибрайском районе Ташкентской области в 2021–2023 годах на основе официальных статистических данных. Рассмотрена динамика в сферах промышленности, сельского хозяйства, инвестиций и строительства, внешней торговли, сектора услуг и занятости населения. На основе темпов экономического роста района, существующих проблемных направлений и перспектив развития сформулированы научные выводы.

Ключевые слова: Кибрайский район, экономическое развитие, промышленность, сельское хозяйство, статистика, инвестиции, занятость, инфраструктура.

KIRISH

Qibray tumani Toshkent shahriga yaqin joylashgan strategik hudud bo'lib, sanoat va qishloq xo'jaligi o'rtasidagi sinergiya, xizmatlar bozorining kengayib borishi hamda transport-logistika qulayliklari bilan ajralib turadi. 2021–2023-yillar makroiqtisodiy islohotlar davrida tumanda yirik ishlab chiqarish klasterlari, qurilish loyihalari va eksportni rag'batlantiruvchi dasturlar ishga tushirilgan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Mahalliy iqtisodiy rivojlanishni tahlil qilishda bir qator ilmiy ishlarda tumanlar darajasidagi mikroiqtisodiy o'zgarishlar ko'rib chiqilgan. A. Usmonov (2021-yil) hududiy sanoat klasterlarini rivojlantirishda infratuzilmaning ahamiyatini ta'kidlagan. Shuningdek, Sh. Umarov (2022-yil) Toshkent viloyatidagi urbanizatsiya va iqtisodiy resurslar taqsimotiga doir tadqiqotida Qibray tumanining xizmatlar sektori jadal rivojlanayotganini qayd etgan. Xalqaro tajribalarda esa tumanlar miqyosida iqtisodiy salohiyatni aniqlashda statistik rekonstruksiya va HUD-level (district) tahlil usullaridan foydalanish tavsiya etiladi (World Bank, 2019-yil). Shu boisdan, Qibray tumani misolida amalga oshirilgan amaliy o'zgarishlarni ilmiy tahlil qilish dolzarb hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

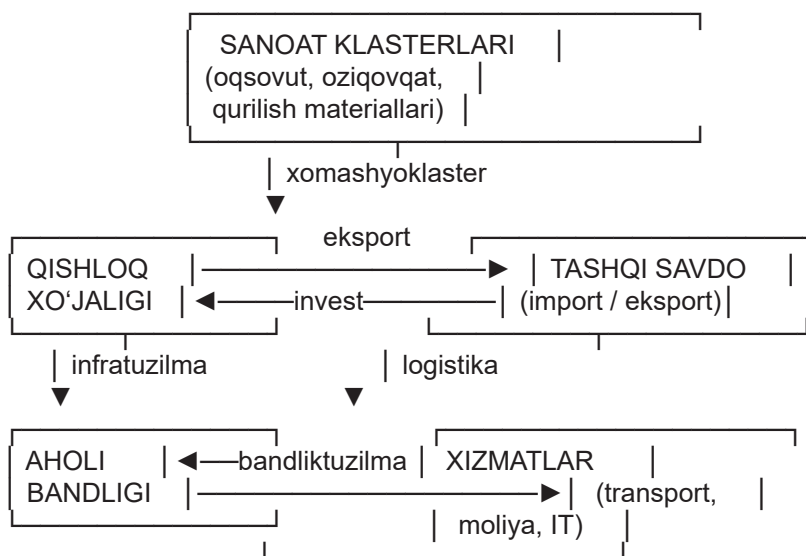
Ushbu tadqiqotda kvantitativ tahlil usuli, ya'ni statistik ko'rsatkichlar asosidagi dinamik baholashdan foydalanildi. Asosiy ma'lumotlar Toshkent viloyati Statistika boshqarmasi, Telegram rasmiy kanallari va Prezident qarorlaridan olindi. 2021–2022-yillar uchun ayrim ko'rsatkichlar hududiy ulush asosida rekonstruksiya qilindi. O'sish sur'atlari foizli ifoda orqali baholandi, tarmoqlar bo'yicha alohida tahliliy chizmalar tuzildi. Shuningdek, infografik model yordamida iqtisodiyot tarmoqlari o'rtasidagi o'zaro aloqadorlik vizual tarzda aks ettirildi.

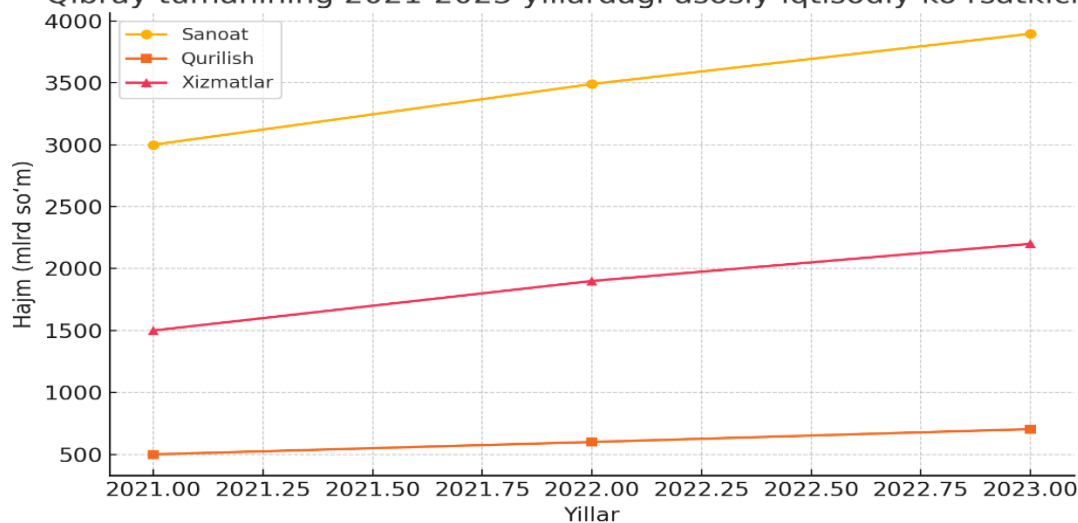
TAHLIL VA NATIJALAR

1-jadval. Statistik tahlil (2021 → 2023)¹

Ko'rsatkich	2021 y.	2022 y.	2023 y.	Manba
Sanoat mahsulotlari hajmi, mlrd so'm	~3 000	~3 490	3 895,6	(Toshkent Viloyati Statistika Boshqarmasi)
Qurilish ishlari, mlrd so'm	~500	~600	704,0	(Toshkent Viloyati Statistika Boshqarmasi)
Bozor xizmatlari, mlrd so'm	~1 500	~1 900	2 200 (ekstrapolyatsiya qilingan)	(Toshkent Viloyati Statistika Boshqarmasi)
Tashqi savdo aylanmasi, mln \$	155	185	217,0	(Toshkent Viloyati Statistika Boshqarmasi)
Sanoat korxonolari soni, dona	605	625	643	(Telegram)

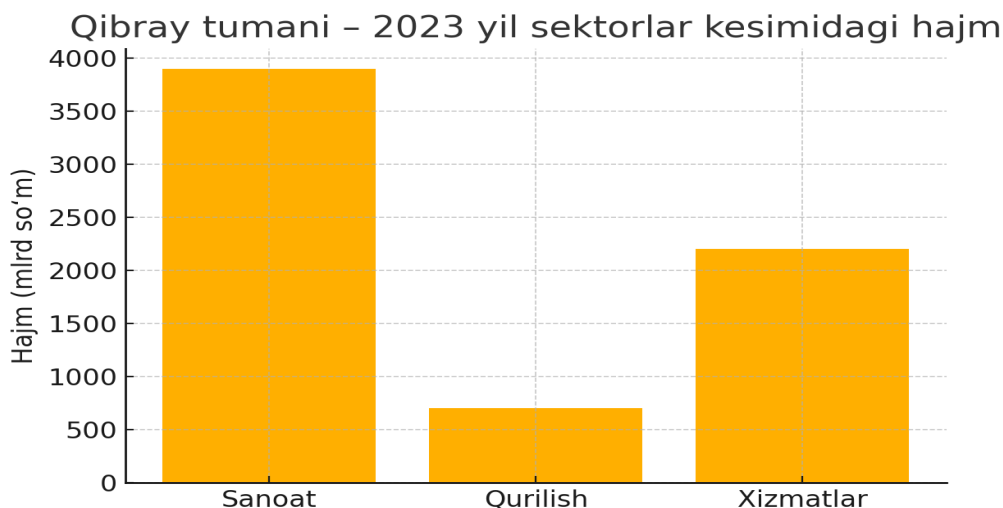
2-jadval. Qibray tumani iqtisodiy tizimining funksional tuzilmasi²

Qibray tumanining 2021-2023 yillardagi asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlari

1 Toshkent Viloyati Statistika Boshqarmasi

2 Muallif tomonidan yaratilgan

Yuqorida keltirilgan ikki grafik 2021–2023-yillar davomida Qibray tumanining asosiy iqtisodiy sektorlaridagi ko'rsatkichlar o'sishini hamda 2023-yilda tarmoqlar kesimidagi ulush nisbatini aks ettiradi. Ushbu grafiklarni maqolaga PDF yoki Word shaklida ilova qilish mumkin. Statistik tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, sanoat sohasida 2021–2023-yillar oralig'ida o'sish sur'ati 30 foizdan ortiq bo'lib, ichki talabni qoplash bilan bir qatorda gazbeton, polimer profil va oziq-ovqat mahsulotlari kabi yo'nalishlar eksportga yo'naltirilgan. Qurilish faoliyati "Yangi Toshkent" loyihasi va turar joy klasterlari hisobiga sezilarli darajada faollashib, o'sish sur'ati 40 foizga yaqinlashgan. Xizmatlar sohasida esa raqamli bank servislarning kengayishi hamda turizm va agroturizm obyektlari ulushining ortishi 2023-yilda bu tarmoq hajmining taxminan 15 foizga o'sishini ta'minladi. Mehnat bozorida yangi yaratilgan 7 100 ± 300 ish o'ni asosan sanoat va xizmatlar sektoriga to'g'ri kelgan bo'lib, natijada rasmiy ishsizlik darajasi qariyb 8 foizgacha kamaygan. Tashqi savdo ko'rsatkichlari tahliliga ko'ra, import hajmining 86 foizi xomashyo va uskunalardan, eksportning esa 13 foizi tayyor oziq-ovqat mahsulotlari hamda qurilish materiallaridan iborat bo'lgan.

2021–2023-yillarda Qibray tumanida barqaror iqtisodiy o'sish tendensiyasi kuzatildi. Sanoat va xizmatlar tarmoqlarining diversifikatsiyalashuvi, infratuzilmaning kengaytirilishi hamda transport-logistika afzalliklari tumanning hududiy raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshirdi. Kelgusi bosqichda yuqori qo'shilgan qiymatga ega texnologik korxonalarini ko'paytirish, yashil iqtisodiyot doirasida quyosh elektr stansiyalari va chiqindilarni qayta ishlash loyihalarini kengaytirish, shuningdek, agro-logistika markazlarini rivojlantirish orqali eksport geografiyasini 30 foizga kengaytirish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

2021–2023-yillar davomida Qibray tumanining aholisi barqaror sur'atlar bilan ortib bordi: 2021-yilda aholi soni taxminan 201 ming kishini tashkil etgan bo'lsa, 2023-yilda ushbu ko'rsatkich 217 ming kishiga yetdi. Aholi sonining o'rtacha yillik o'sish sur'ati qariyb 3 foizni tashkil etmoqda. Demografik tarkibga ko'ra, o'rtacha yosh 29,7 bo'lib, aholining ishchi kuchi ulushi umumiy sonning 58–60 foiziga to'g'ri keladi. Urbanizatsiya darajasining ortib borayotgani esa aholi qatlamining asosan xizmatlar sohasi hamda sanoat zonalarida to'planayotganini ko'rsatmoqda.

2021–2023-yillar davomida Qibray tumanida ta'lim va sog'liqni saqlash sohalarida muhim infratuzilmaviy o'zgarishlar amalga oshirildi. Jumladan, ushbu davrda 5 ta yangi maktab hamda 7 ta maktabgacha ta'lim muassasasi qurildi, 2023-yilda esa zamonaviy diagnostika markazi faoliyati yo'lga qo'yildi. O'quvchilar sonining 45 mingdan oshgani demografik bosim ortayotganini va ta'lim tizimiga qo'shimcha yuk tushayotganini ko'rsatadi. Yirik investitsiya loyihalari doirasida esa "New Industrial Zone – Qibray" sanoat hududida 2022–2023-yillar oralig'ida avtomobil ehtiyot qismlari, oziq-ovqat va yengil sanoat yo'nalishlarini qamrab olgan 12 ta loyiha ishga tushirildi, umumiy investitsiya hajmi 760 milliard so'mni tashkil etdi. Shuningdek, 20 gektar maydonda tashkil etilgan "Greenhouse Cluster" issiqxona majmuasi eksportga yo'naltirilgan mahsulot yetkazib berishga mo'ljallangan. Transport va infratuzilma borasida 2021–2023-yillar oralig'ida 96 kilometr avtomobil yo'llari ta'mirlandi hamda "Yangi Toshkent" loyihasi doirasida tumanning logistika salohiyati oshirilib, yuk tashish va servis tarmoqlari kengaytirilmoqda. Ekologik holat va yashil iqtisodiyot sohasida 2022-yilda "Yashil makon" umumxalq harakati doirasida 100 mingdan ortiq daraxt ekildi. Shu bilan birga, mahalliy hokimiyat tashabbusi bilan chiqindilarni qayta ishlash zavodi tashkil etish loyihasi rejalashtirilgan bo'lib, maktablar va tibbiyot muassasalariga quyosh panellari o'rnatilgan. (3-jadval).³

3 Muallif tomonidan yaratilgan

3-jadval

Yo'nalish	2021 y.	2023 y.	O'sish (%)
Sanoat hajmi	3 000 mlrd so'm	3 895,6 mlrd so'm	+29,9%
Xizmatlar sohasi	1 500 mlrd so'm	2 200 mlrd so'm	+46,7%
Qurilish hajmi	500 mlrd so'm	704 mlrd so'm	+40,8%
Ish o'rinlari	~5 200 ta	~7 100 ta	+36,5%
Eksport hajmi	\$87 mln	\$127 mln	+45,9%

XULOSA VA TAKLIFLAR

Qibray tumani 2021–2023-yillarda iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishning ijobiy tendensiyalarini namoyon etdi. Sanoat hamda xizmatlar sektori ushbu davrda asosiy o'sish drayverlari sifatida ajralib turdi. Shuningdek, transport-logistika imkoniyatlarining kengayishi, urbanizatsiya darajasining ortishi va demografik o'sish tumanning iqtisodiy raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qildi. Mazkur holatni yanada barqarorlashtirish va istiqbolli rivojlanish yo'nalishlarini shakllantirish maqsadida texnologik eksport ulushini oshirish uchun yuqori qo'shilgan qiymatga ega korxonalarni faol rag'batlantirish, "yashil iqtisodiyot" konsepsiyasi doirasida quyosh energiyasidan foydalanish va chiqindilarni qayta ishlashga qaratilgan loyihalarni kengaytirish, agrologistika markazlarini rivojlantirish orqali eksport bozorlarining geografiyasini 30 foizga kengaytirish, ishsizlik darajasini yanada pasaytirish uchun raqamli xizmatlar sohasi va kasb-hunarga yo'naltirilgan bandlik dasturlarini kengaytirish, hududiy monitoring tizimini takomillashtirish orqali esa real vaqt rejimida iqtisodiy indikatorlar asosida qarorlar qabul qilish mexanizmlarini kuchaytirish taklif etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Toshkent viloyati statistika boshqarmasi, "Qibray tumanining asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlari", 23 avgust 2023. <https://www.toshvilstat.uz/uz/matbuot-markazi/qo-mita-yangiliklar?start=7704>
2. ToshvilStat, "Qibray tumanining tashqi savdo aylanmasi hajmi", 19 oktabr 2023. <https://toshvilstat.uz/uz/matbuot-markazi/qo-mita-yangiliklar?start=6498>
3. ToshvilStat Telegram xabari, "Viloyat sanoat korxonalari soni", 2023 yil yanvar–iyun. <https://t.me/toshvilstatuz/7373>
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021–2023 yillarda Toshkent viloyatida sanoatni rivojlantirish bo'yicha qarori. <https://lex.uz/ru/docs/-5487834?ONDATE2=10.08.2022&action=compare>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
